

TRAJANOV SLAVOLUK IZ DICMA ILI NEŠTO DRUGO?

Autor: Mate Puljak

Listopad 2025.

Izgled slavoluka prema nacrtu arhitekta Bože Kokana izradio sam uz pomoć AI tehnologije

Pregledom objavljenih fotografija ulomaka „slavoluka“ iz Dicma zaključio sam da se ne radi o nikakvom slavoluku. Prvo i osnovno, slavoluci se dižu u urbanim sredinama.

Ništa na slikama ne upućuje na infrastrukturu slavoluka, nego na arhitektonsku dekoraciju javne građevine. U obzir dolaze MANSIO ili STATIO, znači cestovna postaja uz vojnu rutu, zatim PRINCIPIA, tj. upravna zgrada izvan samog logora, BENEFICARII tj. uprava ceste, ili COMPITUM, svetište. Slavoluci imaju visoku attiku, ne ovakav

“vodoravni” format. Na jednom mjestu imamo kapitele (stupovi), arhitravni natpis, stup ili polustup. To je klasična fasadna arhitektura, ne luk. Dakle, radi se o monumentalnoj javnoj građevini uz cestu.

Pronalazač i sakupljač ulomaka gosp. Božo Kokan, po struci arhitekt, prema svojoj je viziji napravio idealnu arhitektonsku rekonstrukciju, a ne rekonstrukciju nalaza. Arheologija se ne radi po crtežu nego po funkcionalnoj logici i tipologiji kamena. Ovo ne znači da je riječ o nevažnom nalazu, dapače. Iako osobno ne poštujem rimsku ostavštinu, ulomci su dokaz da je na tom mjestu mogao biti važan vojni logor, važno raskrižje putova, ili važna granica. Svakako je pohvalno što su ulomci sačuvani i što se nedavno krenulo u iskapanje lokaliteta.

ZAKLJUČAK

Dosadašnja interpretacija ulomaka kao dijelova rimskog slavoluka nije potkrijepljena sačuvanim arhitektonskim elementima karakterističnim za tu vrstu građevine. Među pronađenim ulomcima ne pojavljuju se klinasti blokovi luka (voussoiri), masivni piloni niti elementi visoke attike koji su nužni dijelovi slavoluka. Nasuprot tome, zabilježeni su arhitravni/frizni natpisni blokovi s monumentalnim rimskim kapitalama, kapiteli stupova te dijelovi stupova, što upućuje na pročelje monumentalne javne zgrade. Položaj nalaza uz važno prometno raskrižje u blizini rimskog vojnog logora dodatno podupire interpretaciju objekta kao cestovne postaje (mansio/statio) ili administrativne građevine povezane s nadzorom prometa i jurisdikcije, a ne kao trijumfalnog spomenika.

Izvor fotografija:

„Međunarodni znanstveni skup u Splitu Knjiga Mediterana o novim dokazima slavluka Cara Trajanja u Dicmu“, FERATA, 20.rujna 2024.

Gosp. Božo Kokan, pronalazač i sakupljač ulomaka

„U zaseoku Kokani predstavljen Zavičajni arheološki muzej s fragmentima slavoluka cara Trajana“, FERATA, 22. siječnja 2023.

